Miriam Sentler
Isle of Mull & Isle of Coll, Schotland
02 juli - 01 augustus 2021

CAIRBAN - A Contemporary Shark Hunt

Verslag over de eerste onderzoeksreis naar Schotland in het kader van Fossil Fuel Mnemosyne project, 2021-2022

Still van *CAIRBAN - An contemporary shark hunt,* video in progress (2021)

Inleiding en motivatie

In mijn praktijk ben ik gefascineerd door het migreren van mensen, dieren en materie in veranderende landschappen en maak ik narratieve installaties die vertrekken vanuit specifieke plekken. In 2021 startte ik een nieuw project, genaamd Fossil Fuel Mnemosyne. Voor dit nieuwe werk onderzoek ik twee aquatische olie-extractie gebieden in Schotland en Noorwegen, waarbij ik me richt op de historische reis van olie door verschillende menselijke en niet-menselijke lichamen en de manieren waarop deze brandstof altijd nauw verbonden was met mythes. Voor deze reis vertrok ik afgelopen zomer een maand naar de westkust van Schotland en ga ik later dit jaar naar Bergen in Noorwegen. Het onderzoeksproject zal resulteren in een nieuwe installatie (bestaand uit een wandtapijt en een video), die in de lente van 2022 tijdens de groepsexposities *Prospects* bij Art Rotterdam 2022 getoond zal worden.

Voor het ontwikkelen van dit nieuwe werk wilde ik een maand op de Hebridische eilanden in West-Schotland verblijven, waarvan één week op het Isle of Coll waar vanuit ik op een boottour op de Atlantische Oceaan zou vertrekken en twee weken bij de residentie KNOCKvologan. De residentie richt zich op het onderzoek van het Schotse eiland en bevordert actief samenwerkingen tussen kunstenaars, natuuronderzoekers en de lokale bevolking van Mull. Bij de residentie zou ik gaan samenwerken met Sadie Hale (UK, 1992), een onderzoeker die zich gespecialiseerd heeft in het gebruik van dieren voor energieproductie. Door middel van deze onderzoeksreis wilde ik de mythische en natuurlijke oorsprong van de westerse olie industrie belichten, waarbij ik me wilde focussen op de zachtaardige Reuzenhaai en het gebruik van zijn olie in het Schotse kustgebied. Het doel van deze eerste onderzoeksreis was het om een beeld te vormen van wat olie nou precies is, hoe het in de natuur ontstaat, en wat zijn natuurlijke, oorspronkelijke functie is. Het zien van een haai was een secundair doel; door tijd op de Atlantische oceaan door te brengen hoopten we om de haai in zijn natuurlijke habitat te ontmoeten. Voor mij symboliseert deze haai de wandel van kleinschalige fossiele brandstofproductie rondom kustgebieden naar grootschalige globale industrie, waarbij de dierlijke oorsprong van het product in vergetelheid is geraakt.

Verslag

Door de verscherpte corona-maatregelen in Schotland moest ik eerst twee weken in quarantine na mijn aankomst in Schotland. Gelukkig ging dit bij de residentieplek zelf, waardoor ik eigenlijk extra tijd won om vertrouwd te worden met het omringende landschap voor mijn tour op de Atlantische Oceaan. Deze tijd bleek later essentieel om mijn duikvaardigheden te ontwikkelen en te wennen aan het koude water (11 graden). Aan de beschutte kust ontwikkelde ik een steeds nauwere band met de zee waarin ik de haai tegen hoopte te komen. Ik werd hierbij ondersteund door Miek Zwamborn en Kari Furre, oprichtster van de Outdoor Swimming Society, die toevallig samen met mij in quarantine was. In deze tijd heb ik ook mijn onderwaterfilm-vaardigheden uitgebreid, waarbij

ik verschillende technieken uitprobeerde om het beeld onderwater te stabiliseren; een enorme opgave. In dit onaangetaste gebied heb ik een goed beeld gekregen van de natuurlijke ecosystemen waarin plankton ontstaat, en de manier hoe de zee als een broedplaats voor leven, maar ook voor de olie-industrie, functioneert.

Na 10 dagen reisde ik verder naar het Isle of Coll, waar vanuit ik samen met Sadie Hale op een drie-daagse boottour op de Atlantische Oceaan zou vertrekken. Door zeeziekte kon ik aan boord nauwelijks filmen en na drie volle dagen op zee geweest te zijn hadden we geen haai gevonden. Wel staarden we eindeloos lang over de grijze zee en hebben we veel gedoken, wat met de uitrusting en weercondities in grotten en op de open zee zowel zwaar als ook enorm belonend was. Onze verwachtingen naar de natuur en het wilde dier toe leken steeds absurder, des te langer we op zoek waren. We beseften ons beetje bij beetje dat we zochten naar een speld in een hooiberg en geen ‘afspraak’ met de haai hadden; alhoewel dat door onze uitgebreide voorbereidingen wel zo voelde. Na de trip stapten we met een milder wereldbeeld maar ook redelijk gedesillusioneerd van boord. Het voelde alsof de climax van de reis ongemerkt aan ons voorbij was geglipt, en we vroegen ons af hoe wij nu verder moesten.

Terug bij de residentie beseften we dat de reis ons gedwongen had om een nieuwe focus in het werk aan te nemen. Door het lezen van de verslagen van walvis- en haaienjagers uit dit gebied konden we onze ervaringen in een historische context plaatsen; zo beseften we dat wij de nieuwe haaienjagers waren, en dat het zoeken naar een haai om hem te ‘schieten’ met mijn filmapparatuur erg veel leek op de jacht naar olie uit de vorige eeuwen. We beseften ons dat onze wens om iets uit de oceaan te extraheren dezelfde masculiene en industriële mindset toebehoorde die wij

tegenkwamen in de biografieën van de jagers, en dachten na over een passend antwoord op deze waardevolle bevinding, die een feministischere en intiemere kijk op het dier mogelijk maakt en zich kritisch verhoud tot wildlife- toerisme.

We gingen op bezoek bij een plankton-professor in Oban en verzamelden samen met hem plankton om zo een idee te krijgen van de voeding van de haai; de oorsprong van de olie maar ook de factor die bepaalt of de haai aan de oppervlakte is (en dus gefilmd kan worden) of niet. Tijdens deze reis kwamen we erachter dat ook plankton veel minder passief was dan voorheen gedacht, en niet alleen maar drijft maar een ‘eigen agenda’ heeft. Al deze ervaringen gebruikten we om een script te schrijven, dat we tijdens een lokale presentatie met de lokale bevolking wilden delen.

Tijdens onze presentatie bij KNOCKvologan zong een lokale zanger een treurig lied van een walvisjager en presenteerden we onze absurde, romantische maar ook dringende bevindingen aan het lokale publiek. In de schijn van een olielamp lazen we voor uit ons ‘reisdagboek’, waarbij we op de achtergrond de beelden van onze reis revue lieten passeren. Onze tijd in Schotland heeft ons geleerd dat de Reuzenhaai intrinsiek verbonden is met mythe, en dat alle pogingen om hem aan de oppervlakte te krijgen uiteindelijk gepaard gaat met een industriële of commerciële motivatie. Omdat de reis heel anders is verlopen dan voorheen gedacht waren de ervaringen enorm waardevol, en moesten zij in situ tot stand komen. Vanuit het filmmateriaal en de bevindingen van Schotland wil ik in Noorwegen alle draadjes bij elkaar voeren om zo tot de uiteindelijke installatie te komen, die de natuurlijke en historische oorsprong van de olie-industrie samenvoegt met de huidige, commerciële en technologische middelen die de industrie gebruikt.

Een week na terugkomst in Nederland deelde het onderzoeksteam waarmee we op de Atlantische Oceaan waren dat ze eindelijk, na twee maanden zoeken, hun eerste haai van het seizoen hadden gevonden. De haaien waren al die tijd 2 meter onder de oppervlakte geweest door een vertraagde *plankton-bloom* in het water. Hier zwommen ze ongestoord, net buiten het zicht van ons jagers aan de oppervlakte.